Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums Padomes regulai par Eiropas Atomenerģijas kopienas pētniecības un mācību programmu 2019.–2020. gadam, kas papildina pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis 2020""

(COM(2017) 698 final – 2017/312 (NLE))

(2018/C 237/06)

Ziņotājs: ***Jacques LEMERCIER***

Apspriešanās	Eiropas Komisija, 18.1.2018.
	Eiropas Savienības Padome, 10.1.2018.
Juridiskais pamats	*Euratom* līguma 106.a pants un LESD 304. pants
Atbildīgā specializētā nodaļa	Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	9.3.2018.
Pieņemts plenārsesijā	14.3.2018.
Plenārsesija Nr.	533
Balsojuma rezultāts	178/0/7
(par / pret / atturas)	

1. **Secinājumi un ieteikumi**

1.1. *Euratom* programmā 2019.–2020. gadam pārņemtas pētniecības darbības, kas bija iekļautas *Euratom* programmā 2014.–2018. gadam, un abas programmas ir pilnībā saskaņotas. Komisijas priekšlikumā ir ļoti maz izmaiņu. Tās galvenokārt attiecas uz budžetu, un to mērķis ir nodrošināt programmas nepārtrauktību.

1.2. EESK pieņem zināšanai minētās izmaiņas, ņemot vērā iepriekšējos atzinumus par šo tematu ([1]).

1.3. *Euratom* finansētās pētniecības kodolskaldīšanas jomā galvenais mērķis ir stiprināt kodoltehnoloģiju drošību. EESK uzskata, ka ar kodoldrošību saistītiem aspektiem ir jāpievērš pēc iespējas lielāka uzmanība. Prioritātēs jāiekļauj arī ilgdzīvojošo radioaktīvo atkritumu samazināšana un glabāšana, skaldmateriālu kontrole un aizsardzība pret radiāciju. Par šiem pētniecības virzieniem jānotiek apmaiņai Eiropas Kodolenerģētikas forumā (*ENEF*), kurā ir pārstāvēta pilsoniskā sabiedrība, tostarp EESK.

1.4. EESK atkārtoti norāda un apstiprina iepriekšējos atzinumos par šo tematu formulētā vēstījuma galveno ideju, proti, "ka ir jāsaglabā un jāpaplašina zināšanu līmenis par kodoltehniku, tās lietošanu un sekām. *Euratom* pētniecības un izstrādes pamatprogramma, ņemot vērā tās koordinatora lomu resursu apvienošanā un kopējo centienu integrācijā, šajā jautājumā nodrošina būtisku Eiropas pievienoto vērtību" ([2]).

1.5. EESK arī atgādina, ka tā vēlas, lai Eiropas Komisija arī turpmāk atbalstītu atjaunojamo nefosilo energoresursu attīstību un sāktu līdzsvarot kodolenerģijas īpatsvaru valstu energoresursu struktūrā.

1.6. Pēc vairākiem starpgadījumiem, kas notikuši Eiropas centrālēs, tagad ir pierādīts, ka apakšuzņēmuma līguma slēgšana ir viens no kodolelektrostaciju uzturēšanas nedrošības faktoriem. EESK uzskata, ka apakšuzņēmuma līguma slēgšana būtu jāierobežo un stingri jāreglamentē.

1.7. EESK aicina īpašu uzmanību šiem jautājumiem veltīt *Brexit* saistībā un Apvienotajai Karalistei atsakoties no *Euratom* līguma.

([1]) OV C 34, 2.2.2017., 66. lpp.; OV C 181, 21.6.2012., 111. lpp., un OV C 318, 29.10.2011., 127. lpp.
([2]) OV C 181, 21.6.2012., 111. lpp., un OV C 318, 29.10.2011., 127. lpp.

2. **Komisijas dokumenta kopsavilkums**

2.1. Komisijas priekšlikuma mērķis ir pieņemt jaunu regulu, ar kuru tiek turpinātas visas pētniecības darbības, ko īsteno saskaņā ar Padomes Regulu (Euratom) Nr. 1314/2013 par Eiropas Atomenerģijas kopienas pētniecības un mācību programmu 2014.–2018. gadam, kas papildina pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis 2020".

2.2. *Euratom* programmas priekšlikums 2019.–2020. gadam papildina programmu "Apvārsnis 2020". Tajā paredzēts budžets tiešajām un netiešajām darbībām, noteikti pētniecības un izstrādes mērķi un uzskaitīti pētniecības un izstrādes atbalsta instrumenti.

2.3. Saskaņā ar *Euratom* līguma 7. pantu pašreizējā programma (2014.–2018. gadam) sagatavota laika periodam, kas nevar pārsniegt piecus gadus. Ar šo priekšlikumu ir paredzēts nodrošināt minētās programmas nepārtrauktu turpināšanu 2019. un 2020. gadā. Tas nodrošinās lielāku saskaņotību ar programmas "Apvārsnis 2020" īstenošanas grafiku. Īpaši svarīgi tas ir tādēļ, ka programmas "Apvārsnis 2020" un *Euratom* programmas mērķi ir savstarpēji papildinoši.

3. **Vispārīgas piezīmes**

3.1. EESK pieņem zināšanai Komisijas secinājumus par *Euratom* programmas 2014.–2018. gadam vidusposma novērtējumu, jo īpaši faktu, ka Komisijas veiktajos vērtējumos netika konstatēts neviens pārliecinošs pierādījums, kas liktu apšaubīt 2014.–2018. gada programmas stratēģiju un formātu vai liktu pārskatīt 2019.–2020. gada programmas darbības jomu, darbības un īstenošanas veidu.

3.2. EESK arī atzīmē, ka no 2016. gada oktobra līdz 2017. gada janvārim veiktajā sabiedriskajā apspriešanā, kuras mērķis bija dokumentēt *Euratom* programmas 2014.–2018. gadam vidusposma novērtējumu un priekšlikumu *Euratom* programmai 2019.–2020. gadam, programmas vērtējums kopumā bija pozitīvs: 80 % dalībnieku uzskatīja, ka programma ir noderīga ("piekrītu" vai "pilnībā piekrītu"). Turklāt dalībnieki ļoti atzinīgi novērtēja rezultātus, kas gūti saistībā ar izglītību un apmācību, pētījumiem par atkritumu apsaimniekošanu, pašreizējo reaktoru drošību un kodolsintēzes pētniecību. Taču šķiet, ka programma nav radījusi sviras efektu uz privātajiem ieguldījumiem.

3.3. Visbeidzot, Komisija ir apņēmusies nodrošināt, ka *Euratom* darba programmas 2019.–2020. gadam sagatavošanā vai *Euratom* programmas parastajās kontroles un pārvaldības darbībās tiek ņemti vērā dažādu ieinteresēto personu ieteikumi, un ka ieteikumi, kas attiecas uz ilgtermiņa aspektiem, tiek izskatīti *ex ante* ietekmes novērtējumā par nākamo *Euratom* programmu, kas iekļauta jaunajā daudzgadu finanšu shēmā (laikposmam pēc 2020. gada).

3.4. EESK pieņem zināšanai iepriekš minēto un, ņemot vērā iepriekšējos atzinumus par šo tematu, atbalsta Komisijas priekšlikumu.

3.5. Saskaņā ar iepriekšējiem atzinumiem EESK uzsver, ka *Euratom* finansētās pētniecības kodolskaldīšanas jomā galvenais mērķis ir stiprināt kodoltehnoloģiju drošību. EESK uzskata, ka ar kodoldrošību saistītiem aspektiem ir jāpievērš pēc iespējas lielāka uzmanība. Prioritātēs jāiekļauj arī ilgdzīvojošo radioaktīvo atkritumu samazināšana un glabāšana, skaldmateriālu kontrole un aizsardzība pret radiāciju.

3.6. EESK atkārtoti uzsver, "ka ir jāsaglabā un jāpaplašina zināšanu līmenis par kodoltehniku, tās lietošanu un sekām. *Euratom* pētniecības un izstrādes pamatprogramma, ņemot vērā tās koordinatora lomu resursu apvienošanā un kopējo centienu integrācijā, šajā jautājumā nodrošina būtisku Eiropas pievienoto vērtību" ([3]).

Briselē, 2018. gada 14. martā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS

([3]) OV C 181, 21.6.2012., 111. lpp.,un OV C 318, 29.10.2011., 127. lpp.